

Guayana Esequiba: Geoeconomiska aspekter av en ockupation

Guayana Esequiba: Geoeconomiska aspekter av en ockupation

En air av bonanza har höjt prognoserna för Exxon Mobil Corporation, som tjänade cirka 414 miljarder US-dollar 2022, en inkomst utan motstycke i dess historia, vilket motsvarar 44,8 procent mer än året innan. Det är en gigantisk ökning jämfört med dess kris 2020, då förluster äventyrade dess plats på aktiemarknaden.

Även företagets forskning säger att Guyana kan bli "det land som producerar flest fat olja per invånare i världen och överträffa Kuwait. I så fall, när man mäter rikedom per capita för dess 800 000 invånare, skulle det bli ett rikt land, eftersom landets BNP 2021 ökade med 57,8 procent och 2022 med 37,2 procent."

I båda fallen kommer dock denna lönsamhet främst från den olje- och gasutvinning som företaget och landet har aktiverat i den omtvistade Esequiba-regionen och även inom Venezuelas territorialvatten. Det är ett territorium och hav som England har eftertraktat sedan 1800-talet, senare placerade USA det i Monroedoktrинens centrum och nu genomför man med sina bolag en gemensam offensiv för att försöka legitimera en situation som har intensifierats sedan 2015 att bli ett "fullbordat faktum".

Det är ett intrång på många sätt, men med "licenser" beviljade av Guyana, främst till USA-företaget Exxon Mobil, men även till Chevron, som också registrerar viktiga intäkter från denna anstormning. Andra företag, som spanska Repsol eller brittiska Tullow, rapporterar även de betydande intäkter från uppströmsprojekt i Övre Esequiba.

Med de möjligheter som den ekonomiska liberaliseringen ger har de privata bolagen mångdubblat sina aktieutdelningar, och utöver de transnationella bolagen välkända förmåga att undvika beskattning, "kompenserar" de sig till slut genom ytterligare undantag i frizoner, så att de återfår sina investeringar på mindre än fem år och börjar ta ut nettovinster, vanligtvis upp till 80 procent av vinsterna, medan producentländerna knappt får ut något.

I fallet Guyana stannar bara 25 procent av vinsterna kvar i landet och det finns bevis för en skattretande omfördelning av dessa inkomster, till den grad att dess index för mänsklig utveckling [HDI] 2019 var det lägsta i Sydamerika, medan extrem fattigdom drabbar 35,1 procent av befolkningen, emigrationen når 55 procent och upp till 80 procent av de högutbildade bor utanför landet. Det är uppenbart att "skapandet av en liberal, regelbaserad ekonomisk miljö" och utförsäljningen av Guyanas suveränitet främst gynnar USAs och andra transnationella företag.

Under dessa förhållanden har ExxonMobil kommit att betrakta Esequiba som sitt eget i den territoriella tvist som Guyana har med Venezuela, och även med Surinam, eftersom en suverän energipolitik i det första fallet tvingar staten att verka för det allmänna bästa och inte utifrån företagsintressen. Detta förklarar den kommunikativa, rättsliga och politiska mobilisering som ligger bakom deras imaginära uppfattning att Venezuela vill konfiskera upp till två tredjedelar av Guyanas territorium.

Det har gått så långt i positioneringen av denna historia att Guyana har vänt sig till Internationella domstolen (ICJ) för att ta avstånd från erkännandet av den befintliga gränstvisten och för att undvika kravet på samtycke från båda parter för att nå lösningsmekanismerna, såsom anges i Genèveavtalet, i strid med giltigheten av "Skiljdomen i Paris" (1899), som drevs av William McKinley, dåvarande president i USA, utan deltagande av Venezuela. Guyana försökte dessutom få Internationella domstolen att blanda sig i Venezuelas inrikespolitik och avbryta den folkomröstning som landet hade kallat till för att folket skulle uttala sig i frågan, men Internationella domstolen gjorde inte det, vilket är en seger för suveräniteten.

Venezuela å sin sida hävdar att detta inte bara är en fråga om nationell suveränitet och energisuveränitet, utan ett problem som rör regional geopolitik, eftersom det är ett direkt försök att få företagets intressen att gå före en stats historiska legitimitet.

Enligt Venezuelas president Nicolás Maduro är det "mer än Guyana, Exxon Mobil och [USAs] Southern Command som försöker tillskansa sig det hav som tillhör Venezuela", därav hans uppmaning till dialog med grannlandet.

Exxon Mobil, ett av USAs paradföretag, med blicken fäst på reserver om cirka 11 miljarder fat olja, rikligt med gas och ekosystem med stora möjligheter för produktion av ren energi, har tagit på sig som sin egen den rättsliga strategi som "Guyana" inlett. Bland bevisen finns en betalning på cirka 15 miljoner dollar för det rättsliga försvaret av Guyana.

Detta är ett fall av regionalt intresse, bland annat för att det belyser konflikterna mellan tesen om företagets makt, den "internationella regelbaserade ordningen", kontra internationell rätt och historisk legitimitet, utifrån vilken Venezuela baserar sitt försvar. USA, förlåt, Guyana tar detta beslut som ett fullbordat faktum och inte som en lösning enligt internationell rätt, eftersom de vet att i de så kallade skiljedomstolarna, som är instanser skapade av företag för att kunna pressa stater, vinner företagen 90 procent av gångerna.

Historiska milstolpar för Esequiba. @EmbaVEEgipto

Enligt den venezuelanske historikern Omar Hurtado ägde skiljdomen 1899 rum mellan stormakter, utan Venezuela. Och utan Venezuela gav skiljdomen i Paris Storbritannien (nuvarande Guyana) 90 procent av det omtvistade territoriet, utan några som helst juridiska bevis.

Latinamerika: epicentrum för en "ny" oljegeopolitik

Specialiserade affärsprognoser talar om en ny oljegeopolitik för 2028, med Brasilien (Pre-Sal), Guyana (Esequibo) och Argentina (Vaca Muerta) i topp, i den ordningen. Samtidigt förutspår man en nedflyttning av Mexiko, Venezuela, Ecuador och Colombia, med argumentet att deras produktion minskar, och att förvaltningen sker genom offentliga företag som är engagerade i den nationella ekonomin och inte i en statslös transnationalisering till företagets fromma. I samtliga fall är Latinamerika och Karibien epicentrum i

detta oljeprospekt.

Historikern Pedro Calzadilla kopplar samman skiljedomen i Paris (1899) med början på den konkreta tillämpningen av Monroedoktrinen (1823), eftersom motiveringen i skiljedomen och demonstrationen av USAs militära styrka inte bara markerade att Europa kopplas bort, utan också definierade halvklotet som USA än idag betraktar som sitt inflytelseområde: "Amerika för amerikanerna". Detta faktum är ett bevis på att Monroedoktrinen var början på konsolideringen av USAs geopolitiska projekt att etablera sig som hegemon.

Denna syn på fakta är mycket relevant nu, när sambandet mellan företagets makt och USAs militära projekt, som fungerar som språkrör för det kapitalistiska restaureringsprojektet, blir uppenbart. Just i fallet Guayana Esequiba går Exxon Mobil in utan medling i den territoriella tvisten. Offensiven, som inleddes 2015, sammanfaller dessutom med hårda ekonomiska påtryckningar, främst unilaterala tvångsåtgärder som USA tillfogar Venezuela.

I 140 år har det nuvarande Exxon Mobil vuxit genom en process av monopolistiska sammanslagningar, vars väg inkluderar Standard Oil Company (1870) som skapades av Rockefeller och medarbetare. Steve Coll, författare till *Private Empire: Exxon Mobil and the American Power* (2013) betonar att dessa är två delar av en odelbar helhet: "Det är en företagsstat inom den amerikanska staten med sina egna utrikespolitiska regler" och ett projekt för att kontrollera energiresurser på global nivå.

Denna koppling kan ses i olika strategiska händelser, som t.ex. de militära angrepp som USA gjorde sig skyldigt till i Irak och mer allmänt i Mellanöstern, där ExxonMobil visade sig vara Pentagons största leverantör (1999 - 2005).

Även i de energiprognoser som USA ger ut framstår detta företag som ett av de viktigaste för den nuvarande och framtida hanteringen av ren energi, även om dess expertområde är utvinning av fossila bränslen. Men i samband med de föreslagna energiomställningarna uppskattas efterfrågan på råolja ha stor framtida ekonomisk betydelse. Enligt IEA [*International Energy Agency*] kommer den globala oljeproduktionen fram till 2028 att öka med 5,8 miljoner fat per dag och en fjärdedel av utbudet kommer att komma från Latinamerika.

Exxon Mobil är känt för att ha orsakat de mest uppseendeväckande miljökatastroferna, för sin förnekande inställning till klimatförändringarna och till och med för anklagelser om att ha manipulerat information om klimatrisker och påverkat investerare.

Enligt OMAL [Observatorio de Multinacionales en América Latina] är "historien om detta oljebolag, som är en del av USAs militärindustriella, finansiella och kommunikationskomplex, den om förskingring, skatteflykt, inblandning, aggressioner mot miljön och systematiska brott mot internationell rätt, samt nära kopplingar till State department och USAs ultrahöger".

Och detta är profilen för de geoeconomiska aktörer som manövrerar för att fullborda en territoriell ockupation av stor omfattning i den latinamerikanska och karibiska regionen.

Opinionsartikel av Irene León, teleSUR 231203 / cv

Guayana Esequiba: Geoeconomía de una ocupación

Gillar du det Svensk-Kubanska Föreningen gör?

Vill du bidra till kampen mot den omänskliga blockaden?

Swisha en tjuga eller valfri summa till

123 589 0975 eller pg 40 54 11 – 0

Ett ännu mer betydelsefullt stöd är medlemskap!

Ange namn, e-post, adress och skicka 300 kr för ett års medlemskap

(150 kr för pensionärer, arbetslösa och studerande)

– samma swish/pg som ovan